

ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
tel. 81-74-24-308
fax 81-74-24-309
poczta@lublin.uw.gov.pl

**Lubelski
Urząd Wojewódzki
w Lublinie**

PS-III.1410.2.2024

Lublin, 23 grudnia 2024 r.

*Pani
Dorota Wójcik
Prezesa Zarządu
Fundacji Wolność od Religii
ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin*

W związku z informacją o sposobie załatwienia skargi (pismo z dnia 21 listopada znak: PS-III.1410.2.2024) wniesionej przez Fundację Wolność od Religii na Lubelskiego Kuratora Oświaty w sprawie nieskutecznej interwencji na zgłaszane przez fundację działania Szkoły Podstawowej nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie ul. Smyczkowa 3, przekazuję w załączeniu stanowisko Lubelskiego Kuratora Oświaty (pismo z dnia 19 grudnia 2024 r. znak: WNKPPiS.1410.52.2024.GP) przekazane do Wojewody Lubelskiego w dniu 20 grudnia 2024 r.

z up. Wojewody Lubelskiego

Janusz Iwanicki
Dyrektor Wydziału
Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Adresat
2. aa. – dokument elektroniczny

LUBELSKI KURATOR OŚWIATY

ul. 3 Maja 6, 20-950 Lublin, skrytka pocztowa 146,
Centrala: 81-53-85-200, Sekretariat: 81-53-85-222,
www.kuratorium.lublin.pl e-mail: kuratorium@kuratorium.lublin.pl
e-puap: /kolublin/skrytka AE:PL-25644-86287-UWACC-14

Lublin, dnia 19 grudnia 2024 r.

WNKPPiS.1410.52.2024.GP

**Szanowny Pan
Krzysztof Komorski
Wojewoda Lubelski
ul. Spokojna 4
20-914 Lublin**

W odpowiedzi na pismo znak sprawy: PS-III.1410.2.2024, przesłane w dniu 21 listopada 2024 r. do Lubelskiego Kuratora Oświaty, informuję, że w sprawie skargi wniesionej w dniu 7 października 2024 roku przez Panią Dorotę Wójcik Prezes Zarządu Fundacji Wolność od Religii na nierzetelne wykonanie obowiązków przez Lubelskiego Kuratora Oświaty, dotyczące nieskutecznej interwencji w związku ze zgłaszanymi przez fundację działaniami Szkoły Podstawowej nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie, ul. Smyczkowa 3 wyjaśniam, co następuje.

W Szkole Podstawowej nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie zostały przeprowadzone kontrole doraźne:

- 1) w dniu 24.09.2024 r. (WKO.5533.85.2024.ASz) na temat: naruszenie przepisów prawa oświatowego oraz dyskryminacja uczennic i uczniów nieuczęszczających na lekcje religii rzymskokatolickiej,
- 2) w dniu 7.11.2024 r. (WNKPPiS.5533.25.2024.BW) na temat: zgodność z przepisami prawa organizowania w szkole zajęć religii i etyki oraz podejmowanych oddziaływań wychowawczych ujętych w programie wychowawczo-profilaktycznym z uwzględnieniem równoprawnego uczestnictwa uczniów w życiu szkoły,
- 3) w dniu 2.12.2024 r. na temat: przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia oraz zakazu wykluczania i dyskryminacji uczniów w związku z organizacją przez szkołę wyjścia na mszę świętą w dniu 20 czerwca 2024 roku.

W trakcie ww. kontroli odbyły się rozmowy z dyrektorem szkoły – panią Martą Mianowaną, przeanalizowano: zapisy statutu, plan pracy szkoły, oświadczenia rodziców uczniów wyrażających życzenie organizacji zajęć religii i etyki w roku szkolnym 2024/2025, tygodniowy rozkład zajęć obowiązujący w szkole, wybrane dokumenty potwierdzające kwalifikacje nauczycieli religii i etyki, dzienniki zajęć lekcyjnych i innych zajęć prowadzonych w szkole, program wychowawczo-profilaktyczny na rok szkolny 2024/2025, protokoły zebrań rady pedagogicznej, w tym uchwały rady pedagogicznej, uchwałę rady rodziców w sprawie programu wychowawczo-profilaktycznego, rejestr wyjść grupowych uczniów, spis spraw „Skargi i wnioski”.

Lubelski Kurator Oświaty w dniu 27 listopada 2024 r. wezwał dyrektora Szkoły Podstawowej nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie do złożenia szczegółowych

wyjaśnień, a także wykazania w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości, że wszystkie kwestionowane w skardze działania dyrektora szkoły zostały przeprowadzone w granicach i na podstawie prawa ze wskazaniem konkretnych przepisów prawa oświatowego i powszechnego, które wprost pozwalają na realizację kwestionowanych w skardze działań.

Lubelski Kurator Oświaty dokonał szczegółowej analizy sprawy. Dyrektor Szkoły w dniu 12.12.2024 r. złożyła pisemne wyjaśnienia dotyczące skargi, powołując się na przepisy prawa, w oparciu o które w jej opinii realizowała kwestionowane w skardze działania.

Odnosnie do wyjścia uczniów na mszę świętą w dniu 20 czerwca 2024 roku, określonego w piśmie Pani Doroty Wójcik jako „wyprowadzenie uczniów ze szkoły do kościoła”, informuję, że Pani dyrektor napisała w swoich wyjaśnieniach, że z uwagi na art. 13 ust.1 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. 2024 r. poz. 750 z późn. zm.), aby „umożliwić uczniom podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury” oraz zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe w celu „umożliwienia uczniom podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia” zorganizowała „zakończenie roku z zajęć edukacyjnych: lekcji religii w rozumieniu przepisu art. 12 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty”. Według pani dyrektor wyjście do kościoła „odbywało się w ramach realizacji podstawy programowej nauki religii oraz zgodnie z oświadczeniami rodziców (...). By umożliwić realizację podstawy programowej z lekcji religii dyrektor, mając wiedzę, iż nauczyciele wszystkich pozostałych przedmiotów zrealizowali w pełni podstawę programową w roku szkolnym 2023/2024 podjął decyzję o zmianie organizacji zajęć w dniu 20.06.2024 r. Tego dnia wychowawcy mogli skorzystać z możliwości zorganizowania innych (niż wyjście do kościoła) zajęć, wycieczek, czy też podjęcia różnorodnych działań wychowawczo-opiekuńczych dla swoich uczniów.” W opinii Pani dyrektor inna organizacja „zakończenia roku z zajęć edukacyjnych: lekcji religii” wynikała z dokumentu Plan Pracy Szkoły.

Pani dyrektor Marta Mianowana odniosła się też do zapisów programu wychowawczego: „Wyjście miało na celu podsumowanie roku katechetycznego i było elementem wspierającym działania wychowawcze szkoły, co jest zgodne z przyjętym Programem Wychowawczo-Profilaktycznym (...) Organizowanie przez dyrektora działań zaplanowanych wspólnie z rodzicami (w tym wyjść do kościoła) jest wyrazem szacunku dla woli rodziców i przejawem włączenia się szkoły w proces wychowawczy zgodny z ich światopoglądem.”

Warto mieć na uwadze, że zdaniem dyrektora zadaniem szkół i placówek publicznych jest umożliwienie uczniom podtrzymywania również poczucia tożsamości religijnej, obok tożsamości narodowej, etnicznej i językowej (art. 13 ust. 1 ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.). Oznacza to zatem możliwość, a nie zakaz, organizowania uroczystości, spotkań oraz innych wydarzeń, które obok wymiaru religijnego są również nośnikiem ważnych wartości edukacyjnych, wychowawczych oraz stanowią istotny element kultury i tradycji zakorzenionych w dziedzictwie chrześcijańskim.

Szkoła Podstawowa nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie nie ma charakteru wyznaniowego. Należy więc rozważyć, czy umieszczać w Kalendarzu szkolnym wydarzenia o charakterze religijnym. Organizowanie tego typu wyjść nie wynika z przepisów prawa. Wnioski dotyczące organizowania uroczystości związanych z praktykami religijnymi zostały ujęte w protokole kontroli z dnia 7 listopada 2024 roku (WNKPPiS.5533.25.2024.BW). We wnioskach podkreślono konieczność oddzielenia uroczystości szkolnych i zajęć edukacyjnych od praktyk religijnych. W zaleceniu wydanym w wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 2 grudnia 2024 r. (WNKPPiS.5533.33.2024.GP) wskazano, że organizowanie innych wyjść do kościoła w czasie zajęć szkolnych, z wyjątkiem rekolekcji, jest niezgodne z zapisami § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia

1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. Wniosek z dnia 2 grudnia 2024 roku : „Zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz art. 53 ust. 7 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska jest państwem świeckim, neutralnym w sprawach religii i przekonań, w związku z powyższym uznać należy, że wszelkie zajęcia wykraczające poza realizację podstawy programowej, m. in. udział uczniów w uroczystościach o charakterze wyznaniowym nie powinny się odbywać w ramach zajęć wynikających z ramowego planu nauczania. Dotyczy to również uczestnictwa uczniów we mszach (np. na rozpoczęcie/zakończenie roku szkolnego, święto patrona) jako wydarzeniach o charakterze wyznaniowym.”

W kwestii wyznaczenia wychowawcom opieki nad uczniami kierowanymi przez dyrekcję do kościoła w ramach obowiązków służbowych z przekazanych wyjaśnień w piśmie pani dyrektor z dnia 12 grudnia 2024 r. wynika, że: „Każdy z nauczycieli dobrowolnie podjął się opieki podczas wyjścia do kościoła ze swoimi uczniami, pomimo że dyrektor wskazał nauczycielom możliwość pełnienia funkcji opiekuńczej na terenie szkoły. (...) Opiekę podczas przedmiotowego wyjścia sprawowali nauczyciele, którzy nie zgłaszali sprzeciwu wobec swojego udziału we wszystkich formach prowadzonych zajęć edukacyjnych”. Należy również podkreślić, że w szkole działają organizacje związkowe – Związek Nauczycielstwa Polskiego i NSZZ „Solidarność”, które również nie zgłaszały takiego problemu.

We wnioskach z kontroli doraźnej z 2 grudnia 2024 roku zwrócono dyrektorowi szkoły uwagę, że udział uczniów i nauczycieli w obrzędach religijnych powinien być dobrowolny. Wyjaśnienia dyrektora, że nauczyciel może odmówić udziału w praktykach religijnych budzą wątpliwości z uwagi na prawnie regulowany stosunek podległości służbowej pomiędzy nauczycielem a dyrektorem szkoły. Dlatego we wnioskach w protokole z kontroli przeprowadzonej 2 grudnia 2024 roku znalazł się zapis: „Aby nie wykluczać uczniów i nauczycieli ze względu na wyznawaną religię, należy zapewnić poszanowanie dóbr, godności uczniów i nauczycieli poprzez organizowanie działań mających na celu ograniczenie dyskryminacji.”

Odnosnie do poruszanej w piśmie Pani Doroty Wójcik kwestii wysyłania w dzienniku informacji o mszy rzymskokatolickiej do rodziców wszystkich uczniów („nawet do tych, którzy nie zapisali dziecka na lekcje religii”) dyrektor wyjaśniła, że wychowawcy, nauczyciele Szkoły oraz dyrektor informują uczniów o różnych wydarzeniach i uroczystościach realizowanych w ramach swoich działań i we współpracy ze środowiskiem lokalnym. Szkoła zamieszcza informacje w dzienniku elektronicznym, na tablicach ogłoszeń oraz na stronie internetowej szkoły. Pani dyrektor w swoich wyjaśnieniach napisała, że „podanie szczegółowego harmonogramu dotyczącego organizacji tego dnia, w tym ujęcie mszy, było jedynym sposobem na przekazanie pełnej informacji do rodziców”. W tym komunikacie rodzice uczniów klas I-III zostali poinformowani o zorganizowanych zajęciach w świetlicy, a uczniowie klas IV-VIII o lekcji bibliotecznej i możliwości uczestnictwa w wyjściu z klasą. Odnosnie do dostępu katechetów do danych uczniów, którzy nie uczestniczą w lekcjach religii, wyjaśniono, że zajęcia religii ujęte są w ramowych planach nauczania dla szkół i wpisywane są do dzienników elektronicznych w ramach przedmiotów realizowanych dla konkretnych oddziałów. Nie wyklucza to wyłączenia z listy odbiorców wiadomości w dzienniku elektronicznym na wniosek rodzica, który nie życzy sobie takich informacji. W odniesieniu do przetwarzania danych osobowych, informuję, że katechetów świeckich oraz księży realizujących zadania nauczania religii obowiązują takie same procedury RODO jak wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole. Za przestrzeganie bezpieczeństwa danych odpowiada dyrektor szkoły.

Odnosząc się do „domagania się przez szkołę oświadczeń w sprawie niewyrażania chęci udziału dziecka w zajęciach religii rzymskokatolickiej”, informuję, że w związku z tym,

że szkoła nie ma prawa żądać od rodziców lub pełnoletnich uczniów podpisania deklaracji czy oświadczenia, z treści którego wynika, że rodzic bądź pełnoletni uczeń „nie wyrażają zgody” na uczęszczanie na lekcje religii, wskazano, że szkoła zmieniła formę zbierania oświadczeń i od roku szkolnego 2024/2025 rodzice składają jedynie oświadczenia o życzeniu uczestniczenia ich dzieci w lekcjach religii, co zostało udokumentowane w protokole kontroli z dnia 7 listopada 2024 roku (WnkPpIS.5533.25.2024.BW).

Odnosnie do zarzutu dyskryminowania uczniów nieuczestniczących w uroczystości religijnej dyrektor szkoły wyjaśniła, że: „Zajęcia zorganizowane dla uczniów nieuczęszczających na religię w żaden sposób nie dyskryminują tych uczniów. W bibliotece uczniowie mają dostęp do szerokiej gamy literatury odnoszącej się do tradycji i obyczajów różnych kultur i religii. Nauczyciele służą pomocą i wiedzą o świecie i ludziach. Młodsze dzieci, przebywając w świetlicy, biorą udział w zajęciach edukacyjnych prowadzonych w tym czasie przez wychowawcę świetlicy, co ma pozytywne efekty dla rozwoju emocjonalnego i intelektualnego tych uczniów”.

Z wyników kontroli przeprowadzonej w dniu 2.12.2024 r. wynika, że w spisie spraw „Skargi i wnioski” od 1 stycznia 2024 roku do końca roku szkolnego nie zarejestrowano skarg dotyczących organizacji lekcji religii i etyki, łamania praw dziecka i praw ucznia, indoktrynacji lub dyskryminowania uczniów, ich rodziców i nauczycieli ze względu na wyznanie lub światopogląd. Interwencja podjęta przez Fundację Wolność od Religii w dniu 18 czerwca 2024 r. jest jedyna.

W kwestii utrudnionego dostępu do lekcji etyki z wyjaśnień Pani dyrektor i stwierżeń pokontrolnych (kontrola z dnia 7 listopada 2024 r.) wynika, że organizacja zajęć etyki w Szkole Podstawowej nr 5 im. Króla Władysława Łokietka w Lublinie odbywa się w oparciu o obowiązujące przepisy prawa z poszanowaniem woli rodziców w powyższym zakresie. Zajęcia z etyki w szkole w roku szkolnym 2024/2025 zorganizowano od 17 września 2024 r., co potwierdzają wpisy w dziennikach zajęć lekcyjnych. W protokole kontroli przeprowadzonej w dniu 7 listopada 2024 r. znalazło się zalecenie dotyczące konieczności organizowania nauki etyki od dnia 1 września danego roku szkolnego. Pani dyrektor wyjaśniła w swoim piśmie, że z uwagi na dużą liczbę oddziałów w szkole nie ma możliwości umieszczania zajęć z etyki na pierwszej lub ostatniej godzinie lekcyjnej w planie zajęć danego oddziału. Szkoła organizuje plan zajęć lekcyjnych z poszanowaniem zasad higieny pracy umysłowej uczniów, a także przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy zarówno pracowników, jak i uczniów.

Podsumowując, wskazać należy, że w wyniku kontroli z dnia 7 listopada 2024 r. i 2 grudnia 2024 r. dyrektorowi szkoły wydano następujące zalecenia:

- 1) Organizować wyjscia w czasie zajęć szkolnych zgodnie z zapisem § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2020 r. poz. 983 z późn. zm.).
- 2) Zaleca się przeprowadzenie corocznej diagnozy, o której mowa w art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.) na początku danego roku szkolnego, w taki sposób, aby uwzględnić potrzeby rozwojowe wszystkich uczniów w szkole.
- 3) Zaleca się organizować naukę etyki od dnia 1 września danego roku szkolnego, zgodnie z art. 94 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.).
- 4) Zaleca się dokonać modyfikacji zapisów programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły, z uwzględnieniem równego uczestnictwa uczniów o różnych poglądach w działaniach wychowawczych szkoły, zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach sumienia i wyznania (Dz. U. z 2023 r. poz. 265).

- 5) W tygodniowym planie zajęć zaleca się realizować zajęcia, o których mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2024 r. poz. 781).

Protokoły kontroli zostały podpisane przez Panią dyrektor, która zobowiązała się zrealizować zalecenia.

Nadmieniam, że na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Lublinie znajdują się opracowane (w oparciu o obowiązujące przepisy prawa) dla przedszkoli, szkół i placówek zasady organizowania zajęć religii i etyki, współpracy z kościołami i związkami wyznaniowymi z uwzględnieniem organizowania wydarzeń i uroczystości szkolnych. Lubelski Kurator Oświaty zwrócił się do przedstawicieli Fundacji z zaproszeniem na spotkanie (o czym informowaliśmy w piśmie z dnia 25 października 2024 r.). Nie ulega bowiem wątpliwości, że szkoła powinna być miejscem, które w sposób szczególny dba o prawa dzieci i prawa człowieka, w tym prawa uczniowskie.

Informuję, że kopie protokołów pokontrolnych zostały przekazane do Fundacji Wolność od Religii zgodnie z sugestią Wojewody Lubelskiego.

Z poważaniem

Lubelski Kurator Oświaty

/-/

Tomasz Szablowski

/podpisano elektronicznie/

Załączniki:

- 1) Kopia wyjaśnień Dyrektora Szkoły z dnia 12 grudnia 2024 roku
- 2) Kopie protokołów kontroli

Klauzula informacyjna:

Zgodnie z art. 13 Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016) informuję, iż:

- 1) administratorem Pana danych osobowych jest Lubelski Kurator Oświaty, ul. 3 Maja 6, 20-078 Lublin, lub telefonicznie: 81 53 85 00, lub poprzez e-mail;
- 2) kontakt z Inspektorem Ochrony Danych – ul. 3 Maja 6, Kuratorium Oświaty w Lublinie, ul. 3 Maja 6, 20-078 Lublin, pok. 4, telefonicznie: 81 53 85 264 w godzinach pracy urzędu, lub poprzez e-mail: iod@kuratorium.lublin.pl;

Pana dane osobowe przetwarzane będą w celu realizacji ustawowych zadań jednostki wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.) oraz z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986) na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz na podstawie art. 9 ust.1 lit. g ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r.;

- 3) odbiorcami Pana danych osobowych będą wyłącznie podmioty uprawnione do uzyskania danych osobowych na podstawie przepisów prawa;
- 4) Pana dane osobowe przechowywane będą w czasie określonym przepisami prawa, zgodnie z instrukcją kancelaryjną;
- 5) Posiada Pan prawo do żądania od administratora dostępu do danych osobowych, ich sprostowania lub ograniczenia przetwarzania;
- 6) ma Pan prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego;
- 7) podanie danych osobowych w zakresie wymaganym ustawodawstwem: Kodeks postępowania administracyjnego, ustawa – Prawo oświatowe, jest obligatoryjne.